

Огляди, рецензії Surveys, Reviews

УКРАЇНСЬКИЙ ПІАНІСТ І КОМПОЗИТОР З ДАЛЕКОЇ АВСТРАЛІЇ

Оксана Фрайт

Мірошник А. Музика і доля. – К.: Музична Україна, 2008. – 172 с.

Українці належать до нації, яка через несприятливі історичні та політичні обставини була змушена оселятися в чужих краях. Адаптуючись до інших культур, вони по змозі зберігали свою ідентичність. У цьому процесі митці, особливо музиканти, завжди відчували свої переваги, адже мова музики не знає кордонів і є зрозумілою для людей різних національностей. Саме музичне мистецтво

завжди гуртувало українські громади, незважаючи на вік, фах, суспільний статус їх працівників.

Яскравим підтвердженням цього є книга «Музика і доля», що побачила світ у видавництві «Музична Україна». Її автор – Анатолій Мірошник – піаніст і композитор, громадський діяч, представник української діаспори далекої Австралії, який проживає там з 1948 року. Талановитий музикант, народжений 1923 року в Києві, на презентації видання почав творчу автобіографію зі спогадів про родину, а також про перше знайомство з фортепіано в п'ятирічному віці, коли в нього виявили абсолютний слух. Розповідь про навчання в музичній школі, а згодом у десятирічці при Київській консерваторії у книжці супроводжують замальовки деталей побуту міста і його жителів, проявів культурного життя в різні періоди, за різних режимів. Автор укралює сюди й дитячі враження про подорожі з сім'єю до тодішніх Тифліса, Москви й Ленінграда. Не забув він і про трагедію загальнонаціонального значення – голодомор 1932–1933 років, що мав відлуння і в Києві.

Навчання А. Мірошника було прикметне такими моментами, як приїзд із Москви на один з іспитів професора О. Гольденвейзера, який високо оцінив виконання юним піаністом «Апасіонати» Л. ван Бетховена; успішний виступ із Другим концертом С. Рахманінова (у 15 років); ретельне вивчення німецької мови, що пізніше стало в нагоді. Водночас у книзі висвітлена складна політична ситуація 1930-х років: показні надумані «успіхи» будівників комунізму і паралельно – початок терору та репресій (що оминули сім'ю Мірошників з огляду на

ОКСАНА ФРАЙТ. УКРАЇНСЬКИЙ ПІАНІСТ І КОМПОЗИТОР..

погане здоров'я батька, хоча він увесь час був «напоготові», як нещодавній «кустар-одинак»).

Чимало сторінок книжки присвячено рокам Другої світової війни та німецької окупації столиці України. Від початку цього складного часу А. Мірошника буквально «вела за руку» її величність Музика, обери́гала і спрямовувала в перипетіях долі, ніби добрий ангел. Саме вона порятувала юнака, задіяного як робітника в німецькому війську, ще в Києві від важкої фізичної праці. І надалі, завдяки музиці, де б він не був, завжди отримував певні привілеї. «Музика мене завжди виручала», – неодноразово визнає автор. Він і товаришів підтримував своєю вірою в її силу: в американському полоні, куди вони випадково потрапили, казав: «...музика завела нас сюди, і музика має вивести звідси». Це стосувалося й багатьох інших епізодів доеміграційного періоду А. Мірошника, зокрема під час перебування в греко-католицькій семінарії разом зі скрипалем В. Цісіком (пізніше емігрував до США), у німецькому шпиталі й американському шпиталі. Після демонстрації піаністичних здібностей він навчав гри на фортепіано дітей коменданта пожежної школи в Німеччині.

Варто зауважити, що автор книги повсякчас підкреслює лояльність і повагу німців до музикантів, любов до музики, за винятком випадку, коли п'яні солдати після церемонії вручення бойових нагород розтощили рояль. «Важко було повірити, що культурна і дисциплінована нація може перетворитися на таких нелюдів» – пише А. Мірошник із цього приводу (с. 56).

Дуже важливу роль у фаховому зростанні музиканта відіграло підвищення виконавської майстерності й опанування науками композиції та оркестрування в Музичній академії у Фрайбурзі, де він навчався в класі фортепіано професора К. Зеймана – одного з найкращих тогочасних педагогів і піаністів Німеччини. Окрім того, завдяки клопотанню К. Зеймана, брав лекції у всесвітньовідомого піаніста В. Гізекінга. Разом з контрабасистом Я. Погребінським автор спогадів отримав можливість виступати в прямому ефірі престижної радіостанції

«Франкфурт», що транслювала передачі на всю Європу.

Обравши країну для життя (Австралію), А. Мірошник у таборі для переміщених осіб почав вивчати англійську мову. Знаючи, що в цій країні розвинене сільське господарство, він навіть закінчив курси трактористів.

Австралія гостинно прийняла емігрантів. Відразу після приїзду стало відомо, що серед новоприбулих є знаний український піаніст. А. Мірошника розшукали кореспонденти місцевої газети, узяли інтерв'ю. Після виступу на радіо в Сіднеї в нього з'явилось чимало знайомих і шанувальників. Проте необхідно було дотриматися умов обов'язкової дворічної праці за державним скеруванням. А. Мірошник працював санітаром у Репатріаційному госпіталі в Конкорді, у зв'язку із цим долю митця розглядали на сесії австралійського парламенту в Канберрі. Однак міністр еміграції не звільнив його від дворічного контракту з державою, але, побувавши на одному з концертів піаніста, запросив митця до свого маєтку. Потім ще були курси менеджерів, посада завідувача кухні в емігрантському готелі. По завершенні терміну контракту впливові знайомі організували сольний концерт А. Мірошника в престижному залі Сіднея (Sydney Town Hall) з усе-світньовідомим диригентом Ю. Гуссенном. Про визнання таланту українського митця свідчить оцінка диригента («наближається до генія»), а також факт страхування рук піаніста на 20 тисяч доларів, яке здійснив мільйонер. На той час це були великі гроші. Концерт мав значний успіх. Показово, що після нього А. Мірошник дав благодійний концерт на користь хворих дітей і ще кілька виступів з метою популяризації класичної музики серед молоді.

Анатолій Мірошник виявився успішним і в бізнесі. Гарні плоди дала заснована ним фірма грампозапису, що вперше в історії Австралії випродукувала платівки із записами української музики. Окрім того, він продовжував виступати, займався педагогічною діяльністю, писав музику, зокрема для балетної організації. Гастролював з угорськими балетними танцівниками в

ОГЛЯДИ, РЕЦЕНЗІЇ

Новій Зеландії. Ця співпраця, вочевидь, позитивно вплинула на створений пізніше балет «Причинна», замовлений А. Мірошнику до святкування 150-річчя з дня народження Т. Шевченка.

У розділі про українське життя в Австралії читач дізнається про різноманітні місцеві культурно-мистецькі колективи – хори, ансамблі (бандуристів, танцювальні), школи (бандуристів, балетна), Українське мистецьке товариство (ставило драматичні вистави), Струнний оркестр ім. Т. Г. Шевченка, Український народний ансамбль ім. В. Івасюка та інші, про їхні гастролі та участь у фестивалях. Мету функціонування цих колективів автор визначив так: «зміцнювати і поширювати свою культуру не тільки серед етнічних українців, а й знайомити з її здобутками інших громадян країни» (с. 147). У праці зафіксовані дати постановки й інших українських товариств і установ, серед яких – Союз українок Австралії, Спілка української молоді, церкви, клуби тощо. Водночас помітна любов і пошана А. Мірошника до Австралії та її громадян: колоритними є рядки про природу континенту, екзотичне полювання на крокодилів, зустрічі з аборигенами.

Анатолій Мірошник спробував себе і в амплу вчителя музики загальноосвітньої школи на околиці Сіднея. Йому суттєво допомогло знання мов, адже тут навчалися діти різних національностей. Уроджений педагогічний хист дав змогу забезпечити дисципліну на уроках, «приборкати» невгамовного італійського хлопчика. Любов до дітей, людяність, уміння знайти вихід з будь-якої ситуації – це риси, притаманні автору книги. Їх (а це прочитується поміж рядками книги) А. Мірошник успадкував

від батьків (про мудрі батьківські настанови син згадує з вдячністю), а доля лише шліфувала й вдосконалювала характер, невід'ємною складовою якого є справжній патріотизм. Він виявляється чи не в кожній описаній події, насамперед – у присвяті видання: «Присвячую батькам, родичам, друзям, народу України». З особливою теплотою А. Мірошник написав про подорожі на Батьківщину. Він брав участь у міжнародних фестивалях «Київ Музик Фест», де в 1992 і 1993 роках виступив як композитор і виконавець власних творів, а впродовж наступних років – як композитор, автор нових опусів («Концертна фантазія для фортепіано», «Концерт для фортепіано з оркестром»), до написання яких надихали зустрічі з рідною землею. На фестивалях він познайомився з провідними українськими композиторами – Лесею Дичко, Іваном Карабицем, Левком Колодубом і його дружиною Жанною, іншими митцями. Його дарунок дітям України – фортепіанна збірка етюдів-картинок «Австраліана», що вийшла у видавництві «Музична Україна» 2007 року.

Книга А. Мірошника вельми приваблює і для музикантів-професіоналів, і для широкого кола читачів, особливо молоді. Людина, яка багато пережила і побачила, невтомно працювала над собою і для інших, не цуралася будь-якої роботи, якнайкраще проявила себе в служінні музичному мистецтву, ділиться своїм життєвим досвідом доступно, скромно і незаангажовано. Збагачують сприйняття вміщені в книзі численні світлини, хронологічні межі яких охоплюють майже століття. Це видання сповнює нас гордістю за таких чудових представників України за кордоном.